

Lakiosasto

23.12.1999

Työeläkelaitoksille

ELÄKKEELLE SIIRTYMISTÄ MYÖHENTÄVÄT JA TYÖSSÄ JATKAMISTA EDISTÄVÄT MUUTOKSET ELÄKELAINSÄÄDÄNTÖÖN ON VAHVISTETTU

1 KESKEISET MUUTOKSET

Yleiskirjeessä A 23/99 kerrottiin hallituksen esityksestä eläkkeelle siirtymistä myöhentävistä ja työssä jatkamista edistävästä muutoksista eläkelainsäädäntöön (HE 93/1999 vp). Esitys perustui työmarkkinoiden keskusjärjestöjen ja työeläkelaitosten edustajien (ns. Puron työryhmä) tekemään esitykseen. Tasavallan presidentti vahvisti lait 23.12.1999.

1.1 Ikääntyneiden kuntoutus

Lainmuutoksilla ei muutettu kuntoutusta koskevia säännöksiä. Tarkoituksena kuitenkin on, että nyt tehdyillä lainmuutoksilla ja varhaisen kuntoutuksen edistämisen sekä työvoimahallinnon aktiivisten työllistämistoimenpiteiden avulla voitaisiin edistää ikääntyvien henkilöiden työssä jatkamista ja myöhentää heidän eläkkeelle siirtymistään.

Nykyisen lainsäädännön pohjalta tuetaan muun muassa työeläkekuntoutuksen keinoin niitä, joiden työssä jatkamisen mahdollisuudet alentuneen terveydentilan vuoksi ovat oleellisesti heikentyneet. Meneillään olevan tutkimushankkeen perusteella vakuutetun oikeutta varhaisen kuntoutuksen selvittelyyn laajennetaan asteittain aloittaen 58-59 vuotiaista. Järjestely pyritään laajentamaan voimavarojen sallimissa rajoissa kaikkia työntekijöitä koskevaksi vuoden 2002 alusta.

Tarkemmat ohjeet 58-59-vuotiaiden kuntoutusmahdollisuuksien selvittämisestä annettiin yleiskirjeessä A 39/99.

1.2 Työttömyyseläke

Työttömyyseläkkeen määräytymistä muutettiin siten, että sitä laskettaessa eläkkeeseen ei enää lisätä eläkkeen alkamisen ja eläkeiän täyttämisen väliseltä ajalta eli tulevalta ajalta laskettavaa eläkkeenosaa. Sa-

Lakiosasto

23.12.1999

malla muutettiin eläketapahtuman määrittelyä. Jatkossa työttömyyseläkkeen voi myös saada pelkästään karttuneen eläkeoikeuden mukaisena vapaakirjaeläkkeenä.

Työttömyyseläkettä koskevat soveltamisohjeet annettiin erikseen yleiskirjeessä A 37/99.

1.3

Yksilöllinen varhaiseläke ja osa-aikaeläke

Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja nousi 58 vuodesta 60 vuoteen. Työntekijä, joka on syntynyt vuonna 1943 tai aikaisemmin, säilyttää kuitenkin oikeutensa saada yksilöllistä varhaiseläkettä nykyisen ikärajan mukaan.

Ikääntyvien työntekijöiden osa-aikatyö- ja osa-aikaeläkejärjestelyistä annetun lain (227/1998) voimaantuloaika jatkettiin vuoden 2002 loppuun saakka. Lain mukaan vuonna 1946 tai sitä ennen syntyneillä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen 56 vuoden iässä.

1.4

Varhennus- ja lykkäyskertoimet

Vanhuuseläkkeen varhennusvähennystä ja lykkäyskorotusta pienennettiin siten, että ne paremmin vastaavat voimassa olevia vakuutusmatemaattisia perusteita. Uusi varhennuskerroin on 0,4 prosenttia jokaiselta varhennuskuukaudelta. Näin ollen 60 vuoden iässä varhennettun vanhuuseläkkeen ottavan eläke pienenee 24 prosenttia entisen 30 prosentin sijasta.

Aikaisemmat eri ikäluokkia varten säädetyt varhennuskertoimet kumottiin. Yrittäjien eläkeläisissä (YEL) ja maatalousyrittäjien eläkeläisissä (MYEL) säilytettiin kuitenkin vuonna 1935 syntyneillä oma vähennysprosentti (0,39 %), koska uusi vähennysprosentti olisi antanut heille nykyistä pienemmän eläkkeen. Sen sijaan 1936 tai sen jälkeen syntyneillä varhennusvähennys on myös YEL:n ja MYEL:n mukaan 0,40 prosenttia kuukaudessa.

Lykkäyskerroin on 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Eläkkeen lykkääminen 65 vuoden iässä vuodella suurentaa eläkettä siis 7,2 prosenttia entisen 12 prosentin sijasta.

1.5

Eläkkeiden rahastointi

Työntekijäin eläkelain 12 §:ää muutettiin siten, että sekä työkyvyttömyys- että työttömyyseläkkeestä rahastoidaan 80 prosenttia. Tämä

Lakiosasto

23.12.1999

muutos tehtiin myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkelakiin (LEL) ja merimieseläkelakiin (MEL). Samalla työntekijäin eläkelaista poistettiin työttömyyseläkkeen rahastoinnin edellytyksenä ollut viiden vuoden työsuhteen kestoa koskeva vaatimus. Lisäksi estettiin vakuutusmaksun kiertäminen keinotekoisilla yritysjärjestelyillä.

Myös vakuutusmaksuperusteita muutettiin. Normeerauskertoimet, joilla normeerataan alennettu eläkeikä vastaamaan eläkeikää 65 vuotta, muutetaan vastaamaan 1.1.2000 voimaan tulevia varhennus- ja lykkäyskertoimia. Perusteet vahvistettiin sosiaali- ja terveysministeriössä.

1.6

Ikääntyvien työntekijöiden työllistymisedellytysten parantaminen

Ikääntyvien työntekijöiden työllistymisedellytysten parantamiseksi säädettiin 1.7.1998 voimaan tullut määräaikainen erityislaki 55 vuotta täytäneen työttömän työllistämisedellytysten parantamisesta (455/1998 vp). Tämä laki säädettiin nyt pysyväksi.

Lisäksi lakia muutettiin siten, että uuden työn vastaanottaminen on mahdollista nykyistä varhemmin eläketurvan heikentymättä. Tulevan ajan oikeus tutkitaan ja määritellään lain mukaisen ensimmäisen, enintään 10 kuukautta kestävä, työsuhteen alussa. Jos tulevan ajan oikeus on silloin voimassa aikaisemmasta työsuhteesta, sitä ei voi enää menettää myöhempien tapahtumien seurauksena. Eläkkeessä tuleva aika lasketaan eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi eläketapahtumasta eläkeikään.

Tarkempia ohjeita tämän säännöksen soveltamisesta annettiin työttömyyseläkettä koskevassa soveltamisyleiskirjeessä.

2

JULKINEN SEKTORI

Valtion eläkelakia koskevista muutosehdotuksista kerrottiin yleiskirjeessä A 26/99 (HE 118/1999 vp). Tasavallan presidentti vahvisti lait valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain 5 pykälän muuttamisesta 23.12.1999.

Valtion eläkelakia muutettiin siten, että työttömyyseläkkeen tulevan ajan oikeus poistettiin ja yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja korotettiin 58 vuodesta 60 vuoteen. Varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennys muutettiin 0,5 prosentista 0,4, prosenttiin kuukautta kohden. Lisäksi valtion perhe-eläkelakia muutettiin työttömyyseläkettä saaneen edunjäntäjän jälkeen myönnettävän perhe-eläkkeen suhteen.

Kunnalliseen eläkesääntöön on 26.11.1999 valtuuskunnan kokouksessa tehty vastaavat muutokset kuin valtion eläkelakiin.

Lakiosasto

23.12.1999

Julkisten järjestelmien piiriin kuuluville henkilöille, joilla olisi ollut aikoi-
naan mahdollisuus valita alempi eläkeikä, mutta jotka eivät tätä valintaa
tehneet, yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja on 58 vuotta 1944-1946
syntyneillä ja 59 vuotta 1947 syntyneillä. Näin ollen tällainen henkilö voi
saada julkiselta sektorilta yksilöllisen varhaiseläkkeen, mutta yksityisen
sektorin osuus myönnetään aikaisintaan 60 vuoden iässä.

3 VOIMAANTULO

Vahvistetut lait tulevat voimaan vuoden 2000 alusta. Uusia säännöksiä
sovelletaan eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain voimassa ol-
lessa. Yksityisellä sektorilla uusia työttömyyseläkkeeseen liittyviä sään-
nöksiä sovelletaan kuitenkin myös työnhakijoihin, jotka ovat irtisanoutu-
neet, irtisanottu tai lomautettu 1.8.1999 tai sen jälkeen. Julkisella sekto-
rilla ei tätä rajoitusta ole.

Työttömyyseläkkeen voimaantulosäännöksistä annettiin yksityiskohtai-
set ohjeet soveltamisyleiskirjeessä A 37/99.

4 YLEISKIRJEEN LIITTEET

Tämän yleiskirjeen liitteenä ovat vahvistetut yksityisen sektorin lait sekä
lait valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain 5 pykälän muuttamisesta.
Säädöksiä voi suomen- ja ruotsinkielisinä tilata Oy Edita Ab:sta, puhelin
(09) 5660 566.

ELÄKETURVAKESKUS

Helena Tapio
Riitta Korpiluoma

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961)

1 §:n 6 momentti, 4 §:n 2 momentti, 4 c §:n 1—3 ja 8 momentti, 4 e §:n 1 momentti, 5 a §, 7 h §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentin 2 kohta ja 21 §:n 1 momentti sekä 22 §:n 1 momentti,

sellaisena kuin ne ovat, 1 §:n 6 momentti ja 21 §:n 1 momentti laissa 861/1999, 4 §:n 2 momentti, 5 a § ja 7 h §:n 1 momentti laissa 1482/1995, 4 c §:n 1 momentti laeissa 559 ja 1544/1993 sekä mainitussa laissa 1482/1995, 4 c §:n 2 momentti ja 4 e §:n 1 momentti mai-

nitussa laissa 559/1993, 4 c §:n 3 momentti mainitussa laissa 1544/1993 ja 8 momentti laissa 50/1985, 12 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 221/1998 ja 22 §:n 1 momentti laissa 707/1965, ja

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 593/1978, mainitussa laissa 559/1993, laissa 372/1995, mainitussa laissa 1482/1995 ja laissa 1057/1997, uusi 7 momentti ja 4 c §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 50/1985 sekä 559 ja 1544/1993 ja 1482/1995, siitä mainitulla lailla 559/1993 kumotun 10 ja 11 momentin tilalle uusi 10 ja 11 momentti seuraavasti:

1 §

Jos eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertämiseksi tai vakuutusmaksun välttämiseksi oikeustoimelle on annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, tätä järjestämisvelvollisuutta ratkaistaessa tai vakuutusmaksua määrättäessä on meneteltävä asian todellisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti. Jos yrityksessä tapahtuneen järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää työnantajan työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkevastuuta koskevia säännöksiä, eläkelaitos voi määrätä vakuutusmaksun ennen mainittua järjestelyä vallinneen tilanteen mukaan.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko työntekijään sovellettava tätä lakia, asian ratkaisee asianomaisen työnantajan, työntekijän tai eläkelaitoksen hakemuksesta eläketurvakeskus. Sama koskee tilannetta, jossa voidaan epäillä kysymyksessä olevan 6 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu eläketurvan järjestämisvelvollisuuden tai vakuutusmaksun kiertäminen.

4 §

Oikeus saada vanhuuseläkettä on työntekijällä hänen täytettyään 65 vuotta edellyttäen, ettei hän enää ole tämän lain alaisessa työsuhteessa. Eläke myönnetään seuraavan kuukauden alusta sen jälkeen, kun oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, kuitenkin aikaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Jos eläkettä on haettu kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, eläke myönnetään kuitenkin työsuhteen päättymistä lähinnä seuraavan kuukauden alusta. Hakemuksesta vanhuuseläke myönnetään varhennettuna ennen 65 vuoden iän täyttämistä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 60 vuotta. Eläke myönnetään tällöin siten vähennettynä kuin 5 a §:n 2 momentissa säädetään. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä

tässä momentissa vanhuuseläkkeestä säädetään.

4 c §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä, edellyttäen että:

1) hän on 3 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta; lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitetuissa työsuhteissa saatujen ansioiden perusteella ansainta-aika otetaan tällöin huomioon niin kuin mainitun lain 4 §:n 6 momentissa säädetään;

2) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä ole enää oikeutta työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain (602/1984) 26 §:n 1 tai 2 momentin mukaan; ja että

3) hän esittää työvoimatoimiston todistuksen siitä, että hän on siellä työttömänä työnhakijana ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan.

Työttömyyseläkettä suoritetaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä täyttää 1 momentissa tarkoitettua eläkkeen saamisen edellytykset. Jos työntekijä on saanut 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua työvoimatoimiston todistuksen myöhemmin kuin kuukauden kuluessa 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua päivärahatoimiston todistuksen antamista seuraavan kuukauden alusta. Eläkettä ei kuitenkaan ilman pätevää syytä suoriteta takautuvasti kuukautta pitemmältä ajalta ennen sen hakemista seuraavaa kuukautta. Jollei tässä pykälässä muuta säädetä, työttömyyseläk-

keestä ja sen saajasta on soveltuvin osin voimassa, mitä työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta säädetään.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä sitä eläkkeenosaa, joka perustuu 6 a §:n 1 momentissa tarkoitettuun tulevaan aikaan, eikä eläkkeeseen tältä osin laskettavaa 7 f §:ssä tarkoitettua työeläkelisää ja 7 g §:ssä tarkoitettua lapsikorotusta (*tulevan ajan eläkkeenosaa*). Eläketapahtuman katsotaan sattuneen sinä päivänä, jona työntekijä täyttää kaikki 1 momentissa tarkoitettut työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

Jos työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saava työntekijä täyttää työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset, eläke muutetaan hakemuksesta työttömyyseläkkeeksi, joka on yhtä suuri kuin se työkyvyttömyyseläke, jonka hän olisi saanut, jos mainittu osaeläke olisi muutettu täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. Tällöin työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä 3 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, mutta työttömyyseläke määrätään vähintään mainitun osaeläkkeen suuruiseksi. Jos työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osaeläkettä, katsotaan osaeläke työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi. Muutoin mainitusta työttömyyseläkkeestä on voimassa, mitä 2 momentissa säädetään.

Kun työttömyyseläkkeen saaja täyttää vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän, työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi. Jos työttömyyseläkettä määrättäessä oli sovellettu 3 momentin toista virkettä, vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläkkeenosaa. Vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläkkeenosaa myös silloin, kun edellisessä virkkeessä tarkoitettu työttömyyseläke on 9 momentin nojalla muutettu työkyvyttömyyseläkkeeksi, joka myöhemmin muuttuu 4 §:n 6 momentin mukaan vanhuuseläkkeeksi.

Sellainen työttömyyseläke, johon 3 momentin mukaan ei ole lisättävä tulevan ajan eläkkeenosaa, katsotaan kuitenkin tätä lakia sovellettaessa 6 §:n 1 momentissa ja 6 a §:ssä tarkoitetuksi täysitehoiseksi eläkkeeksi. Jos edellä tarkoitettu työttömyyselä-

ke muuttuu 9 momentin nojalla työkyvyttömyyseläkkeeksi, myös tällainen työkyvyttömyyseläke katsotaan täysitehoiseksi eläkkeeksi.

4 e §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 3 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa säädetään täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täyttäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläke yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, ottaen huomioon sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissa olon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasituneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään.

5 a §

Jos eläke alkaa myöhemmin kuin 65 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, korotetaan 8 §:n mukaisesti yhteensovitettua eläkettä 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudesta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Jos eläke myönnetään 4 §:n 2 momentin mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudesta, jolta eläkettä maksetaan ennen eläkeiän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua. Vähennys lasketaan 8 §:n mukaisesti yhteensovitettua eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos tällöin työsuhde, jonka perusteella myönnettävää eläkettä ei ole varhennettu, päättyy ennen eläkeiän täyttämistä, mainitusta työsuhteesta karttunut eläke lisätään vanhuuseläkkeeseen siten muutettuna, että se vastaa sitä ikää, joka työntekijällä on tästä myönnettävän eläkkeen alkamisajankohtana.

7 h §

Perhe-eläkkeen suuruus määrätään edunjäntäjän tämän lain vähimmäisehtojen mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Jos edunjäntäjän saama eläke oli sellainen työttömyyseläke tai 4 c §:n 9 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke, johon ei ollut lisätty 4 c §:n 3 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosaa lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi

laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. Jollei edunjättäjä saanut mainittua eläkettä, edunjättäjän eläke lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä. Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon 7 g §:n mukaista korotusta eikä 8 §:n mukaista vähennystä.

12 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutusrahasta määräytyy sekä eläkkeistä ja kuntoutusrahasta eläkelaitoksille aiheutuvat kulut jaetaan eläkelaitosten kesken, mikäli eläkelaitokset eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) sellaisen työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen neljästä viidesosasta, joka on myönnetty 6 a §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei tämän lain 5 §:n 6 momentin mukaista 6 a §:ää soveltaen laskettua määrää, eikä 4 j §:n eikä 7 g §:n mukaista korotusta eikä 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, sekä siitä kuntoutusrahan osasta, joka vastaa 6 a §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää eläkkeen osaa, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului mainitussa pykälässä tarkoitetun työsuhteen perusteella; lisäksi eläkelaitos on vastuussa siitä eläkkeen tai kuntoutusrahan määrästä, joka ministeriön vahvistamien tai antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan eläkkeen osaan 12 a §:n 5 momentin mukaisesti;

21 §

Asianosainen, joka ei tyydy eläkelaitoksen eläkettä taikka työnantajalle tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia koskevaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta eläkelautakunnalta kirjallisella valituksella viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asian-

osainen on saanut tiedon päätöksestä. Sama koskee vastaavanlaista eläketurvakeskuksen päätöstä ja eläketurvakeskuksen eläkelaitokselle tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia koskevaa päätöstä sekä 1 §:n 7 momentissa, 1 c §:n 2 momentissa, 9 a §:n 1 momentissa, 10 a §:n 2 momentissa, 12 §:n 6 momentissa ja 14 §:n 3 momentissa tarkoitettua eläketurvakeskuksen päätöstä.

22 §

Joka katsoo, että eläkelaitoksen tai eläketurvakeskuksen tämän lain perusteella määräämä maksuunpano on ollut lain tai sopimuksen vastainen, saa tehdä siitä kirjallisen perustevalituksen eläkelautakunnalle viimeistään kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu. Sama koskee maksuunpanoa, joka perustuu 1 §:n 6 momenttiin. Jos sellainen perustevalitus tehdään ulosmittauksen johdosta, on lisäksi voimassa, mitä verojen ja maksujen ulosotossa perustevalituksesta säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tulua voimaan.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, tämän lain 4 c §:n 1 momenttia sovelletaan myös sellaisiin työttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Jos työntekijällä ei ole ollut oikeutta työttömyyseläkkeeseen sen vuoksi, että hän ei ole täyttänyt työntekijäin eläkelain 4 c §:n 1 momentin 1 kohdan mukaista edellytystä sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa, eläke myönnetään hakemuksesta tämän lain sekä muilta osin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden työntekijäin eläkelain säännösten mukaisesti hakemista seuraavan kuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan tämän lain voimaantulosta alkaen. Jos mainittu hakemus tehdään kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, työttömyyseläke myönnetään lain voimaantulosta alkaen.

Vuonna 1944 tai sitä ennen syntyneeseen työntekijään, jolla on tämän lain voimaan tullessa oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiitisesta

aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen taikka jolle vuonna 1999 on maksettu työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä vähintään sadalta päivältä, sovelletaan kuitenkin edelleen työntekijäin eläkelain 4 c §:n 3 momenttia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Sama koskee sellaista 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettua työntekijää, joka on mainitussa laissa tarkoitettussa työ- tai virkasuhteessa tämän lain voimaan tullessa. Tätä momenttia sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös:

1) työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 2000;

2) aikana, jona työntekijällä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain 16 §:n 4 momentissa tarkoitetun hyväksyttävän syyn perusteella;

3) aikana, jona työntekijällä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan sen vuoksi, että hän on saanut työnantajalta työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitettua muuta taloudellista etuutta kuin irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta edellyttäen, että mainittua etuutta koskeva sopimus on tehty ennen 1 päivää elokuuta 1999; tai

4) aikana, jona työntekijällä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan sen vuoksi, että hän on saanut työnantajalta työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitettua vuosiloma-ajan palkkaa tai lomakorvausta.

Mitä 4 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta työntekijään, jolla on tämän lain voimaan tullessa oikeus mainitussa momentissa tarkoitettuun työttömyyspäivärahaan tai koulutustukeen 1 päivänä elokuuta 1999 tai sen jälkeen tapahtuneen irtisanoutumisen tai yli kuusi kuukautta jatkuneen

työsuhteen irtisanomisen perusteella taikka sellaisen lomautuksen perusteella, joka alkaa mainittuna päivänä tai sen jälkeen. Jos kuitenkin mainittuna päivänä tai sen jälkeen irtisanoutuneelle, irtisanotulle tai lomautetulle työntekijälle on maksettu ennen tämän työsuhteen päättymistä tai lomautuksen alkamista vuoden 1999 aikana työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä vähintään sadalta päivältä, häneen sovelletaan, mitä 4 momentissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 4 e §:n 1 momentissa säädetään yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikärajaista, vuonna 1943 tai sitä ennen syntynyt työntekijä säilyttää oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään.

Tämän lain 5 a §:ää sovelletaan eläkkeeseen, joka alkaa tämän lain tullessa voimaan tai sen jälkeen. Jos työntekijä on täyttänyt 65 vuotta ennen lain voimaantuloa, sovelletaan työntekijäin eläkelain 5 a §:n 1 momenttia, sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa, lain voimaantuloa edeltävään aikaan.

Tämän lain 12 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon ne työttömyyseläkkeet, jotka on myönnetty soveltaen tämän lain 4 c §:n 3 momentin toista virkettä.

Jos työntekijä lain voimaan tullessa kuuluu sellaisen eläkejärjestelyn piiriin, jossa hänelle on järjestetty työntekijäin eläkelain 11 §:n mukainen tai muutoin lain vähimmäisehtoja parempi eläketurva, mainittua lisäeläketurvaa ei koroteta sen vuoksi, että vähimmäisehtojen mukainen eläketurva alenee tämän lain perusteella. Lisäeläketurvan ehdot taikka eläkekassan tai eläkesäätiön säännöt voidaan soveltuvin osin muuttaa vastaamaan tätä lakia.

Tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

N:o 1264

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 5 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 667/1985, ja muutetaan 4 §:n 1 ja 6 momentti, 4 a §:n 1 momentti, 5 a §:n 2 momentti, 5 c §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentin 2 kohta ja 13 a §, sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 1 momentti ja 5 a §:n 2 momentti mainitussa laissa 667/1985, 4 §:n 6 momentti ja 9 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 222/1998, 4 a §:n 1 momentti ja 5 c §:n 1 momentti laissa 560/1993, 7 §:n 1 momentti laissa 1172/1996 ja 13 a § laissa 284/1999, seuraavasti:

4 §

Työntekijällä on oikeus vanhuuseläkkeeseen 65 vuotta täytettyään eläkehakemusta seuraavan kuukauden alusta siitä riippumatta, onko hän enää työsuhteessa. Hakemuksesta vanhuuseläke myönnetään varhennettuna ennen 65 vuoden iän täyttämistä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 60 vuotta. Eläke myönnetään tällöin siten vähennettynä kuin 5 a §:n 2 momentissa säädetään. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä tässä momentissa säädetään vanhuuseläkkeestä.

Työntekijällä on oikeus työttömyyseläkkeeseen ja osa-aikaeläkkeeseen, jollei tästä laista muuta seuraa, siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään. Mainitun lain 4 c §:n 3 momentissa tarkoitettua tulevaa aikaa sekä 4 f §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua eläkeiän saavuttamiseen jäljellä olevaa aikaa vastaa 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu palkka. Mainitun lain 4 f §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu viiden vuoden karttumisaika kuukausina lasketaan tämän lain alaisista työsuhteista saatujen 15 viimeksi kuluneen kalenterivuoden ansiotulojen perusteella jakamalla kalenterivuotena saatujen ansiotulo-

jen määrä työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla markkamäärällä. Tällöin otetaan huomioon vain täydet kuukaudet, kuitenkin enintään niin monta kuukautta, että ne yhdessä työntekijäin eläkelain 4 f §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen karttuma-aikojen kanssa ovat 12 kuukautta kalenterivuotta kohden. Osa-aikaeläkettä määrättäessä vakiintuneena ansiotulona pidetään sitä 7 §:n 1 momentin mukaisesta palkkaa, joka luettaisiin eläkkeeseen oikeuttavaksi, jos työntekijä osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi.

4 a §

Sen estämättä, mitä 4 §:n 2 momentissa ja 5 b §:n 1 momentissa säädetään täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täyttäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläke yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, ottaen huomioon sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissa olon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään.

5 a §

Jos eläke myönnetään 4 §:n 1 momentin mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen eläkeiän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua. Vähennys lasketaan työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti yhteensovitusta eläkkeestä, joka työntekijälle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Työntekijän vanhuuseläkkeeseen lisätään hakemuksesta varhennetun vanhuuseläkkeen aikana ansaitujen palkkojen perusteella muodostunut eläke.

5 c §

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen suuruutta määrättäessä ei oteta huomioon palkkaa ajalta, jolta työntekijällä on oikeus saada työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaista sellaista peruseläkettä, jota määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio (*täysitehoinen eläke*). Täysitehoisena eläkkeenä pidetään myös sellaista työttömyyseläkettä, johon työntekijäin eläkelain 4 c §:n 3 momentin mukaan ei ole lisättävä siinä tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, ja myös tällaisen työttömyyseläkkeen jatkoksi työntekijäin eläkelain 4 c §:n 9 momentin nojalla myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä. Työkyvyttömyyseläkkeen suuruutta määrättäessä ei myöskään oteta huomioon työntekijän ansaitsemaa palkkaa sellaisessa työsuhteessa, jonka alkaessa hänellä jo oli työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä oleva sairaus, vika tai vamma. Viimeksi mainittu ei kuitenkaan koske palkkaa, joka on ansaittu vähintään vuotta ennen työkyvyttömyyden syntymistä alkaneessa työsuhteessa.

7 §

Jos työntekijä on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista lähinnä edeltäneen 540 päivän aikana tässä laissa tarkoitettussa työssä ansainnut vähintään 800 markkaa, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös se palkka, jonka hän työkyvyttömyyden alkamisesta lukien olisi ansainnut eläkeikään mennessä

(*tulevan ajan palkka*). Jos työntekijällä saman eläketapahtuman johdosta on myös maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaan oikeus saada täysitehoista työkyvyttömyyseläkettä, pidetään edellä mainittuna rajamääränä 200 markkaa. Työttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen osaa määrättäessä edellä mainittu 540 päivän aika lasketaan työntekijäin eläkelain 4 c §:n 3 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivästä. Sen lisäksi edellytetään tulevan ajan palkan lukemiseksi eläkkeeseen oikeuttavaksi, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa on sovellettava, mitä työntekijäin eläkelain 6 a §:n 1 momentin 3 ja 4 virkkeessä säädetään.

9 §

Tässä laissa säädetystä eläketurvasta vastaavat 2 §:ssä tarkoitettut eläkelaitokset, sikäli kuin ne eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) sellaisen työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen neljästä viidesosasta, joka on myönnetty 7 §:n 1 momenttia soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei työntekijäin eläkelain 5 §:n 6 momenttia vastaavaa, tämän lain 7 §:n 1 momenttia soveltaen laskettua eläkkeen määrää, eikä työntekijäin eläkelain 4 j ja 7 g §:n mukaista korotusta eikä mainitun lain 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, sekä siitä kuntoutusrahan osasta, joka vastaa 7 §:n 1 momenttia soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää eläkkeen osaa, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä kuului saadessaan 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairauden, vian tai vamman taikka joutuessaan työttömäksi tai, jos hän ei silloin enää ollut tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa, se eläkelaitos, jonka piiriin hän viimeksi on kuulunut; lisäksi

eläkelaitos on vastuussa siitä eläkkeen tai kuntoutusrahan määrästä, joka ministeriön antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan eläkkeen osaan työntekijän eläkelain 12 a §:n 5 momentin mukaisesti;

13 a §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 1 §:n 6 ja 7 momentissa, 3 §:n 2 momentissa, 3 a §:ssä, 4 §:n 1 ja 5 momentissa, 4 a §:n 2—6 momentissa, 4 b—4 d, 4 f—4 h ja 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 4 ja 6 momentissa, 5 c, 7 f—7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a, 10 c ja 12 §:ssä, 12 a §:n 4 ja 5 momentissa, 13 a, 13 b ja 14 §:ssä, 15 §:n 2 momentissa sekä 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 e, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan.

Sen estämättä, mitä 4 a §:n 1 momentissa säädetään yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikärajaista, vuonna 1943 tai sitä ennen syntynyt työntekijä säilyttää oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään.

Tämän lain 5 a §:n 2 momenttia sovelletaan eläkkeeseen, joka alkaa tämän lain tultua voimaan tai sen jälkeen.

Tämän lain 7 §:n 1 momentissa säädetty markkamäärät vastaavat vuodelle 1962 vahvistettua indeksilukua.

Tämän lain 9 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon ne työttömyyseläkkeet, jotka on myönnetty soveltaen työntekijäin eläkelain 4 c §:n 3 momentin toista virkettä.

3.

N:o 1265

Laki

taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1484/1995, seuraavasti:

4 §

Eläkkeen suuruus määrätään noudattaen soveltuvin osin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 4 §:n 6 momentin, 5 §:n 1 momentin, 2 momentin

1 ja 3 kohdan ja 4—6 momentin, 5 c, 7, 7 a ja 7 b §:n säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

4.

N:o 1266

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain 6 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 6 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1486/1995, seuraavasti:

6 a §

vähennetään 0,39 prosenttia kuukautta kohti.

Varhennettua vanhuuseläkettä määrättäessä sovelletaan työntekijäin eläkelain 5 a §:ää. Kuitenkin vuonna 1935 syntyneen maatalousyrittäjän varhennettua vanhuuseläkettä

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Tätä lakia sovelletaan eläkkeeseen, joka alkaa lain tullessa voimaan tai sen jälkeen.

5.

N:o 1267

Laki**yrittäjien eläkelain 5 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 5 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1485/1995, seuraavasti:

5 a §

0,39 prosenttia kuukautta kohti.

Varhennettua vanhuuseläkettä määrättäessä sovelletaan työntekijäin eläkelain 5 a §:ää. Kuitenkin vuonna 1935 syntyneen yrittäjän varhennettua vanhuuseläkettä vähennetään

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Tätä lakia sovelletaan eläkkeeseen, joka alkaa lain tullessa voimaan tai sen jälkeen.

6.

N:o 1268

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/1956) 3 a §:n 2 momentin 2 kohta, 15 §:n 5 momentti, 15 e §:n 1—3 ja 8 momentti, 16 f §:n 1 momentti ja 22 §:n 1 ja 2 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 3 a §:n 2 momentin 2 kohta laissa 223/1998, 15 §:n 5 momentti, 15 e §:n 8 momentti ja 16 f §:n 1 momentti laissa 1745/1995, 15 e §:n 1 momentti laissa 1595/1993 ja mainitussa laissa 1745/1995, 15 e §:n 2 ja 3 momentti mainitussa laissa 1595/1993 sekä 22 §:n 1 momentti laissa 1346/1990 ja 2 momentti laissa 1038/1986, ja
lisätään 15 e §:ään, sellaisena kuin se on laissa 52/1985 sekä mainituissa laeissa 1346/1990, 1595/1993 ja 1745/1995, siitä mainitulla lailla 1595/1993 kumotun 10 ja 11 momentin tilalle uusi 10 ja 11 momentti seuraavasti:

3 a §

Tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastavasta osasta ja kuntoutusrahasta eläkekassa on vastuussa seuraavasti:

2) sellaisen työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeen neljästä viidesosasta, joka on myönnetty 12 a §:ää soveltaen, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) perusteella ehkä saatavat eläkkeen osat, mutta ei tämän lain 16 §:n 4 momentin tai 22 a §:n 6 momentin mukaista 12 a §:ää soveltaen lasketua eläkkeen määrää, eikä 25 a §:n eikä 15 d §:n mukaista korotusta eikä 18 §:n perusteella eläkkeen alkamisen jälkeen annettuja korotuksia, sekä siitä kuntoutusrahan osasta, joka vastaa 12 a §:ää soveltaen myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeestä edellä mainitulla tavalla määräytyvää työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastavaa eläkkeen osaa, vastaa yksin eläkekassa; lisäksi eläkekassa on vastuussa siitä eläkkeen tai kuntoutusrahan määrästä, joka ministeriön antamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan osaan työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5

momentin mukaisesti; sekä

15 §

Sen estämättä, mitä 1—4 momentissa säädetään täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täyttäneellä työntekijällä on oikeus saada työkyvyttömyyseläke yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, ottaen huomioon sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissa olon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään.

15 e §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä, edellyttäen että:

1) hän on 3 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä yhteensä vähintään viisi vuotta; lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin

eläkelaiissa tarkoitetuissa työsuhteissa saatu-
jen ansioiden perusteella ansainta-aika ote-
taan tällöin huomioon niin kuin mainitun
lain 4 §:n 6 momentissa säädetään;

2) hän esittää työttömyyskassan tai kan-
saneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hän-
ellä ole enää oikeutta työttömyyspäivära-
haan työttömyysturvalain (602/1984) 26 §:n
1 tai 2 momentin mukaan; ja että

3) hän esittää työvoimatoimiston todistuk-
sen siitä, että hän on siellä työttömänä työn-
hakijana ja ettei hänelle voida osoittaa sel-
laista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei
voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työt-
tömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivä-
rahaan.

Työttömyyseläkettä suoritetaan sitä kuu-
kautta seuraavan kuukauden alusta, jonka
aikana työntekijä täyttää 1 momentissa tar-
koitetut eläkkeen saamisen edellytykset. Jos
työntekijä on saanut 1 momentin 3 kohdassa
tarkoitettua työvoimatoimiston todistuksen
myöhemmin kuin kuukauden kuluessa 1 mo-
mentin 2 kohdassa tarkoitettua päivärahato-
distuksen antamisesta, eläke alkaa työvoima-
toimiston todistuksen antamista seuraavan
kuukauden alusta. Eläkettä ei kuitenkaan
ilman pätevää syytä suoriteta takautuvasti
kuutta kuukautta pitemmältä ajalta ennen sen
hakemista seuraavaa kuukautta. Jollei tässä
pykälässä muuta säädetä, työttömyyselä-
kkeestä ja sen saajasta on soveltuvin osin voi-
massa, mitä työkyvyttömyyseläkkeestä ja
sen saajasta säädetään

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se
tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke,
joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä
eläketapahtumahetkellä olisi ollut oi-
keus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Työttö-
myyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä sitä
eläkkeenosaa, joka perustuu 12 a §:n 1 mo-
mentissa tarkoitettuun tulevaan aikaan, eikä
eläkkeeseen tältä osin laskettavaa 16 e §:ssä
tarkoitettua työeläkelisää ja 15 d §:ssä tar-
koitettua lapsikorotusta (*tulevan ajan eläk-
keenosa*). Eläketapahtuman katsotaan sattune-
en sinä päivänä, jona työntekijä täyttää
kaikki 1 momentissa tarkoitettua työttömyys-
eläkkeen saamisen edellytykset.

Jos työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä
saava työntekijä täyttää työttömyyseläkkeen
saamisen edellytykset, eläke muutetaan ha-
kemuksesta työttömyyseläkkeeksi, joka on
yhtä suuri kuin se työkyvyttömyyseläke, jon-
ka hän olisi saanut, jos mainittu osaeläke

olisi muutettu täydeksi työkyvyttömyyseläk-
keeksi. Tällöin työttömyyseläkkeeseen ei
kuitenkaan lisätä 3 momentissa tarkoitettua
tulevan ajan eläkkeenosaa, mutta työttö-
myyseläke määrätään vähintään mainitun
osaeläkkeen suuruiseksi. Jos työttömyyselä-
ke myönnetään samalta ajalta, jolta on mak-
settu osaeläkettä, katsotaan osaeläke työttö-
myyseläkkeen osasuoritukseksi. Muutoin
mainitusta työttömyyseläkkeestä on voimas-
sa, mitä 2 momentissa säädetään.

Kun työttömyyseläkkeen saaja täyttää van-
huuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän,
työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.
Jos työttömyyseläkettä määrättäessä oli so-
vellettu 3 momentin toista virkettä, van-
huuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläk-
keenosa. Vanhuuseläkkeeseen lisätään tule-
van ajan eläkkeenosaa myös silloin, kun edel-
lisessä virkkeessä tarkoitettu työttömyyselä-
ke on 9 momentin nojalla muutettu työky-
vyttömyyseläkkeeksi, joka myöhemmin
muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Sellainen työttömyyseläke, johon 3 mo-
mentin mukaan ei ole lisättävä tulevan ajan
eläkkeenosaa, katsotaan kuitenkin tätä lakia
sovellettaessa 12 §:n 1 momentissa ja
12 a §:ssä tarkoitetuksi täysitehoiseksi eläk-
keeksi. Jos edellä tarkoitettu työttömyyselä-
ke muuttuu 9 momentin nojalla työkyvyttö-
myyseläkkeeksi, myös tällainen työkyvyttö-
myyseläke katsotaan täysitehoiseksi eläk-
keeksi.

16 f §

Perhe-eläkkeen suuruus määrätään edunjä-
ttäjän tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen
tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perus-
teella, jota hän sai kuollessaan. Jos edunjä-
ttäjän saama eläke oli sellainen työttömyys-
eläke tai 15 e §:n 9 momentissa tarkoitettu
työkyvyttömyyseläke, johon ei ollut lisätty
15 e §:n 3 momentissa tarkoitettua tulevan
ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosaa lisätään
perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan
edunjättäjän eläkkeeseen. Jollei edunjättäjä
saanut mainittua eläkettä, edunjättäjän eläke
lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän
olisi kuolinpäivänään tullut täyteen työky-
vyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin
työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta sel-
vitä. Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei
kuitenkaan oteta huomioon 15 d §:n mukais-
ta korotusta eikä 27 §:n mukaista vähennys-

tä.

22 §

Jos eläke alkaa myöhemmin kuin 14 §:ssä säädetyn eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, korotetaan 27 §:n mukaisesti yhteensovittua eläkettä 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Jos eläke myönnetään 14 §:n 3 momentin mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 14 §:ssä tarkoitettua eläkeiän täyttämiskuukautta seuraavan kalenterikuukauden alkua. Vähennys lasketaan 27 §:n mukaisesti yhteensovitetusta eläkkeestä, joka vakuutetulle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Jos tällöin työsuhte, jonka perusteella myönnettävää eläkettä ei ole varhennettu, päättyy ennen eläkeiän täyttämistä, mainitusta työsuhteesta karttunut eläke lisätään vanhuuseläkkeeseen siten muutettuna, että se vastaa sitä ikää, joka vakuutetulla on tästä myönnettävän eläkkeen alkamisajankohtana.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan.

Tämän lain 3 a §:n 1 momentin 2 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon ne työttömyyseläkkeet, jotka on myönnetty soveltaen tämän lain 15 e §:n 3 momentin toista virkettä.

Sen estämättä, mitä 15 §:n 5 momentissa säädetään yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikärajasta, vuonna 1943 tai sitä ennen syntynyt työntekijä säilyttää oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, tämän lain 15 e §:n 1 momenttia sovelletaan myös sellaisiin työttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Jos työntekijällä ei ole ollut oikeutta työttömyyseläkkeeseen sen vuoksi, että hän ei ole täyttänyt merimieseläkelain 15 e §:n 1 momentin 1 kohdan mukaista edellytystä sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa, eläke myönnetään hakemuksesta tämän lain sekä muilta

osin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden merimieseläkelain säännösten mukaisesti hakemista seuraavan kuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan tämän lain voimaantulosta alkaen. Jos mainittu hakemus tehdään kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, työttömyyseläke myönnetään lain voimaantulosta alkaen.

Vuonna 1944 tai sitä ennen syntyneeseen työntekijään, jolla on tämän lain voimaan tullessa oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen taikka jolle vuonna 1999 on maksettu työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä vähintään sadalta päivältä, sovelletaan kuitenkin edelleen merimieseläkelain 15 e §:n 3 momenttia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Sama koskee sellaista 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettua työntekijää, joka on mainitussa laissa tarkoitettussa työ- tai virkasuhteessa tämän lain voimaan tullessa. Tätä momenttia sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös:

1) työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 2000;

2) aikana, jona työntekijällä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain 16 §:n 4 momentissa tarkoitettua hyväksyttävän syyn perusteella;

3) aikana, jona työntekijällä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan sen vuoksi, että hän on saanut työnantajalta työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitettua muuta taloudellista etuutta kuin irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta edellyttäen, että sanottua etuutta koskeva sopimus on tehty ennen 1 päivää elokuuta 1999; tai

4) aikana, jona työntekijällä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan sen vuoksi, että hän on saanut työnantajalta työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitettua vuosiloma-ajan palkkaa tai lomakorvausta.

Mitä 6 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta työntekijään, jolla on tämän lain voimaan tullessa oikeus mainitussa momentissa tarkoitettuun työttömyyspäivärahaan tai koulutustukeen 1 päivänä elokuuta 1999 tai sen jälkeen tapahtuneen irtisanoutumisen tai yli kuusi kuukautta jatkuneen työsuhteen irtisanomisen perusteella taikka sel-

laisen lomautuksen perusteella, joka alkaa mainittuna päivänä tai sen jälkeen. Jos kuitenkin mainittuna päivänä tai sen jälkeen irtisanoutuneelle, irtisanotulle tai lomautetulle työntekijälle on maksettu ennen tämän työsuhteen päättymistä tai lomautuksen alkamista vuoden 1999 aikana työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä vähintään sadalta päivältä, häneen sovelletaan, mitä 6 momentissa säädetään.

Tämän lain 22 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan eläkkeeseen, joka alkaa tämän lain

tullessa voimaan tai sen jälkeen. Jos työntekijä on täyttänyt merimieseläkelain 14 §:ssä säädetyn eläkeiän ennen lain voimaantuloa, sovelletaan merimieseläkelain 22 §:n 1 momenttia, sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa, lain voimaantuloa edeltävään aikaan.

Tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

7.

N:o 1269

Laki

ikäntyvien työntekijöiden osa-aikatyö- ja osa-aikaeläkejärjestelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ikääntyvien työntekijöiden osa-aikatyö- ja osa-aikaeläkejärjestelystä 27 päivänä maaliskuuta 1998 annetun lain (227/1998) 3 §:n 1 momentti seuraavasti:

3 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1998 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2002.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

8.

N:o 1270

Laki

55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta 18 päivänä kesäkuuta 1998 annetun lain (455/1998) 3 §:n 3 momentti, sekä
muutetaan 1 §:n 1 momentin 4 kohta, 2 § ja 3 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Sen estämättä, mitä työntekijäin eläkelain (395/1961) 6 a ja 6 b §:ssä, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 7 ja 7 a §:ssä, merimieseläkelain (72/1956) 12 a ja 12 b §:ssä ja valtion eläkelain (280/1966) 5 a ja 5 b §:ssä säädetään sekä kunnallisen eläkelaitoksen eläkesäännön 4 §:n 4—8 momentissa ja 4 a §:ssä määrätään, tulevaa aikaa ei lueta eläkkeeseen oikeuttavaksi enintään kymmenen kuukautta jatkuneen työ- tai virkasuhteen perusteella, jos

4) 1 kohdassa tarkoitettu enintään kymmenen kuukautta jatkunut työ- tai virkasuhde on alkanut 3 kohdassa tarkoitetun työttömyysajan jälkeen; lisäksi edellytetään, että työsuhde on päättynyt aikaisintaan 30 päivän kesäkuuta 1998 jälkeen.

2 §

Oikeus 1 §:n 1 momentissa mainittujen lakien tai eläkesäännön kohdissa tarkoitettuun tulevaan aikaan määrätään 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun työ- tai virkasuhteen alkaessa. Eläkettä laskettaessa tulevana aikana otetaan kuitenkin huomioon eläketapahtumasta vanhuuseläkeiän täyttämiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

3 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1998.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan.

9.

N:o 1271

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 22 a §:n 10 momentti ja 31 a §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1487/1995, ja

muutetaan 20 §:n 1 momentin 2 kohdan c alakohta, 22 a §:n 1 momentin johdantokappale, 22 c §:n 1 momentti ja 2 momentin 2 kohta, 25 a §:n 1 ja 2 momentti, 26 §:n 2 momentti, 31 a §:n 3 momentti sekä 39 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 20 §:n 1 momentin 2 kohdan c alakohta laissa 837/1998, 22 a §:n 1 momentin johdantokappale laissa 564/1993, 22 c §:n 1 momentti viimeksi mainitussa laissa ja laissa 1548/1993, 22 c §:n 2 momentin 2 kohta ja 31 a §:n 3 momentti laissa 53/1985, 25 a §:n 1 ja 2 momentti sekä 26 §:n 2 momentti laissa 979/1996 sekä 39 §:n 1 momentti laissa 214/1991, sekä

lisätään 22 c §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 53/1985, 564 ja 1548/1993, uusi 3 momentti, seuraavasti:

20 §

Kansaneläkkeenä maksetaan:

2) työkyvyttömyyseläkettä:

c) yksilöllisenä varhaiseläkkeenä 22 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa 60 mutta ei vielä 65 vuotta täyttäneelle vakuutetulle; tai

22 a §

Sen estämättä, mitä 22 §:ssä säädetään, 60 vuotta täyttäneellä vakuutetulla on oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, huomioon ottaen sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, ammatissaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan ansiotyötään. Eläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että vakuutettu on joko lopettanut ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa voidaan arvioida kuukaudessa työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella sovellettavaa määrää pienemmäksi. Työn lopettamisen tai ansiotulojen vähentymisen tulee olla tapahtunut aikaisintaan 360 päivää ennen yksilölliseen varhaiseläkkeeseen tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien mukaiseen osaeläkkeeseen oikeuttavan työkyvyttömyyden alkamista. Tällöin jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta vakuutettu on saanut:

22 c §

Oikeus 20 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiseen työttömyyseläkkeeseen on pitkäaikaisesti työttömällä vakuutetulla edellyttäen, että:

1) hän täyttää työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä taikka muussa vastaavassa laissa säädetty työttömyyseläkkeen saamiseen vaadittavat työssäoloehdot;

2) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 2 momentin mukaan ole enää oikeutta työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan; ja että

3) hän esittää työvoimatoimiston todistuksen siitä, että hän on siellä työttömänä työnhakijana ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei

voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan.

Työttömyyseläke myönnetään toistaiseksi. Työttömyyseläkettä ei kuitenkaan makseta:

2) kalenterikuukaudelta, jonka aikana eläkkeensaaja on ansiotyössä ansaiten vähintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella sovellettavan määrän kaksinkertaisena kuukaudessa; eikä

Työttömyyseläke maksetaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana henkilö täyttää 1 momentissa tarkoitetut eläkkeen saamisen edellytykset. Jos henkilö on saanut 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työvoimatoimiston todistuksen myöhemmin kuin kuukauden kuluessa 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun päivärahatodistuksen antamisesta, eläke alkaa työvoimatoimiston todistuksen antamista seuraavan kuukauden alusta. Eläkettä ei kuitenkaan ilman erityistä syytä makseta takautuvasti pitemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta ennen eläkkeen hakemista.

25 a §

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, sitä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon kuukautta, jolta henkilöllä ei ole ollut oikeutta saada kansaneläkettä.

Jos kansaneläke myönnetään varhennettuna vanhuuseläkkeenä, sitä vähennetään 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläke siirtyy maksettavaksi aikaisemmin kuin 65 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

26 §

Kansaneläkettä määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaiseen eläkkeeseen sisältyvää lapsikorotusta, kuntoutuskorotusta eikä, jos vakuutettu on täyttänyt 65 vuotta 1 päivänä tammikuuta 1980 tai sen jälkeen, 65 vuoden iän täyttämisen jälkeiseen aikaan perustuvaa, eläkkeeseen suoritettua työntekijäin eläkelain 5 a §:n 1 momentissa tarkoi-

tettua tai sitä vastaavaa korotusta. Saman lain 5 a §:n 2 momentissa tarkoitettu tai sitä vastaava vähennys otetaan kuitenkin tulona huomioon.

31 a §

Keskeytettyä työttömyyseläkettä ryhdytään hakemuksesta maksamaan uudestaan siitä lukien, kun vakuutetulla on oikeus saada eläkettä, ei kuitenkaan takautuvasti kuutta kuukautta pitemmältä ajalta ennen hakemusta eikä 22 c §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua kieltäytymistä välittömästi seuranneelta kalenterikuukaudelta. Hakemukseen on liitettävä 22 c §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu työvoimatoimiston todistus. Jos kuitenkin keskeytetyn eläkkeen uudelleenmaksamista ei ole haettu yhden vuoden kuluessa, eläke katsotaan ilman eri päätöstä lakanneeksi keskeyttämisajankohdasta lukien.

39 §

Eläke maksetaan eläkeoikeuden syntymistä seuraavan kuukauden alusta, ei kuitenkaan ilman erityistä syytä pitemmältä kuin vuoden ajalta ennen eläkkeen hakemista. Samoin menetellään eläkkeen osaa tai korotusta maksettaessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Sen estämättä, mitä tämän lain 20 ja 22 a §:ssä säädetään yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikärajasta, vuonna 1943 tai sitä ennen syntynyt henkilö säilyttää oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään.

Jos henkilöllä ei ole ollut oikeutta työttömyyseläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa sen vuoksi, että hän ei ole täyttänyt kansaneläkelain tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 22 c §:n 1 momentin 1 kohdan mukaista edellytystä, eläke myönnetään hakemuksesta hakemista seuraavan kuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan tämän lain voimaantulosta lukien. Jos hakemus tehdään kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, työttömyyseläke myönnetään lain voimaantulosta lukien.

Tämän lain 25 a §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan eläkkeeseen, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2000 tai sen jälkeen. Jos henkilö on täyttänyt 65 vuotta ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan kansaneläkelain 25 a §:n 1 momenttia, sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa, lain voimaantuloa edeltävään aikaan.

Tämän lain 26 §:n 2 momenttia sovellettaessa tuloksi luetaan myös työntekijäin eläkelain tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 5 a §:n 3 momentissa tarkoitettu tai sitä vastaava vähennys.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

10.

N:o 1272
Laki

perhe-eläkelain 15 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/1969) 15 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1489/1995, seuraavasti:

15 b §

Vuositulolla tarkoitetaan sitä tosiasiallista tuloa, jota lesken voidaan kohtuullisen arvi-

on mukaan edellyttää jatkuvasti vuosittain saavan, lisätynä kymmenellä prosentilla siitä määrästä, jolla lesken omaisuuden arvo ylittää 149 250 markkaa. Vuosituloa mää-

rättäessä otetaan kuitenkin tulona huomioon työntekijäin eläkelain 5 a §:n 2 momentissa tarkoitettu tai sitä vastaava vähennys.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Lakia sovellettaessa tuloksi luetaan myös

työntekijäin eläkelain tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 5 a §:n 3 momentissa tarkoitettu tai sitä vastaava vähennys.

Laissa säädetty markkamäärä vastaa kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

N:o 1229

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 9 a §, 9 c §:n 1 momentti, 10 b §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentti ja 20 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 9 a §, 9 c §:n 1 momentti, 10 b §:n 1 momentti ja 20 §:n 1 momentti laissa 1528/1993, 15 §:n 1 momentti laissa 1231/1995, 20 §:n 3 momentti laissa 326/1985, sekä

lisätään 20 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 851/1971 ja 103/1989 sekä mainituissa laeissa 326/1985 ja 1528/1993, uusi 5 momentti seuraavasti:

9 a §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä edunsaajalla, jolla on eläkeaikaa vähintään kuukausi, edellyttäen, että:

1) hän on 2 momentissa tarkoitettua eläketapahtumapäivää välittömästi edeltäneiden 15 kalenterivuoden aikana ansainnut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa elä-

kettä yhteensä vähintään viisi vuotta; lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitetuissa työsuhteissa saatujen ansioiden perusteella ansainta-aika otetaan tällöin huomioon niin kuin sanotun lain 4 §:n 6 momentissa säädetään;

2) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä ole enää oikeutta työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain (602/1984) 26 §:n 1 tai 2 momentin mukaan; ja että

HE 118/1999
StVM 24/1999
PeVL 10/1999
EV 127/1999

3) hän esittää työvoimatoimiston todistuksen siitä, että hän on siellä työttömänä työnhakijana ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka edunsaajalle olisi myönnetty, jos hänellä eläketapahtumahetkellä olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä sitä eläkkeenosaa, joka perustuu 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettuun tulevaan aikaan, eikä eläkkeeseen tältä osin laskettavaa 10 a §:ssä tarkoitettua työeläkelisää (*tulevan ajan eläkkeenosaa*). Eläketapahtuman katsotaan sattuneen sinä päivänä, jona edunsaaja täyttää kaikki 1 momentissa tarkoitetut työttömyyseläkkeen saamisen edellytykset.

9 c §

Sen estämättä, mitä 9 §:n 1 momentissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen saamisesta, 60 vuotta täyttäneellä edunsaajalla on oikeus saada työkyvyttömyyseläke yksilöllisenä varhaiseläkkeenä, jos hänen työkykynsä, ottaen huomioon sairaus, vika tai vamma, ikääntymiseen liittyvät tekijät, palveluksessaolon pitkäaikaisuus, hänelle työstä aiheutunut rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työolosuhteet, on pysyvästi siinä määrin alentunut, ettei hänen kohtuudella voida edellyttää enää jatkavan palvelustaan. Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaaja on lopettanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, eläkeohjesäännössä tai eläkesäännöissä tarkoitetun ansiotyön tai että hänen ansiotulonsa näistä töistä voidaan arvioida kuukaudessa pienemmäksi kuin tämän lain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu markkamäärä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksilöllistä varhaiseläkettä määrättäessä voidaan lukea eläkejäksi myös eläkeiän tai tätä alemman eroamisiansa saavuttamiseen jäljellä oleva aika, lukuun ottamatta kuitenkin 9 §:n 1 momentin d kohdassa tarkoitettua tilannetta ja tilannetta, jossa edunsaajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen 65 vuotta alemmassa eläkeiässä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun muun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön mukaan.

10 b §

Jos vanhuuseläke myönnetään 8 §:n 2 momentin mukaisesti varhennettuna, eläkettä vähennetään neljä kymmenesosa prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen eläkeiän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alkua. Vähennys laskeaan siitä yhteensovitetusta eläkkeestä, joka edunsaajalle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä.

15 §

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke maksetaan, jollei 15 a §:n säännöksistä muuta johdu, sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, muuta eläkettä kuin osatyökyvyttömyyseläkettä kuitenkin aikaisintaan palkan saamisen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Yksilöllistä varhaiseläkettä maksetaan edellä säädetyn mukaisesti kuitenkin aikaisintaan eläkkeen tai ennakkopäätöksen hakemista seuraavan kuukauden alusta. Työttömyyseläke maksetaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana edunsaaja täyttää 9 a §:n 1 momentissa tarkoitetut eläkkeen saamisen edellytykset. Jos edunsaaja on saanut 9 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työvoimatoimiston todistuksen myöhemmin kuin kuukauden kuluessa 9 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun päivärahatodistuksen antamisesta, työttömyyseläke maksetaan työvoimatoimiston todistuksen antamista seuraavan kuukauden alusta. Tämän lain mukaista eläkettä ei kuitenkaan makseta siltä ajalta, jolta edunsaajalla on oikeus saada lain tai työehtosopimuksen taikka työosopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta taikka jolle ajalle hänen muun sopimuksen tai järjestelyn perusteella työnantajalta saamansa taloudellinen etuus, lukuun ottamatta työnantajan järjestämää tai hankkimaa koulutusta, voidaan jaksottaa henkilön vakiintuneena pidettävän palkan perusteella.

20 §

Täysi työkyvyttömyyseläke tai työttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi palveluksen päätyttyä ja eläkkeen saajan saavuttaessa eläkeiän, virkasuhteessa olevan eläkkeen saajan osalta kuitenkin viimeistään hänen saavuttaessaan eroamisikänsä. Jos työttö-

myyseläkettä määrättäessä oli sovellettu 9 a §:n 2 momentin toista virkettä, vanhuuseläkkeeseen lisätään siinä tarkoitettu tulevan ajan eläkkeenos. Vanhuuseläkkeeseen lisätään tulevan ajan eläkkeenos myös silloin, kun edellisessä virkkeessä tarkoitettu työttömyyseläke on 2 momentin nojalla muutettu työkyvyttömyyseläkkeeksi, joka myöhemmin tämän momentin mukaisesti muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Jos eläkkeen saaja osaeläkettä saadessaan tulee 9 a §:ssä tarkoitettulla tavalla työttömäksi, eläke muutetaan hakemuksesta työttömyyseläkkeeksi, joka alkaa 9 a §:n mukaisesti ja määräytyy samoin kuin siinä tapauksessa, että osaeläke muutetaan täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. Tällöin työttömyyseläkkeeseen ei kuitenkaan lisätä 9 a §:n 2 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, mutta työttömyyseläke määrätään vähintään mainitun osaeläkkeen suuruiseksi. Jos työttömyyseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu osaeläkettä, katsotaan osaeläke työttömyyseläkkeen osasuorituksiksi. Muutoin mainitusta työttömyyseläkkeestä on voimassa, mitä 15 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Sellainen työttömyyseläke, johon 9 a §:n 2 momentin mukaan ei ole lisättävä tulevan ajan eläkkeenosaa, katsotaan kuitenkin tätä lakia sovellettaessa 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 5 a §:ssä tarkoitetuksi täysitehoiseksi eläkkeeksi. Jos edellä tarkoitettu työttömyyseläke muuttuu 2 momentin nojalla työkyvyttömyyseläkkeeksi, myös tällainen työkyvyttömyyseläke katsotaan täysitehoiseksi eläkkeeksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2000.

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, tämän lain 9 a §:n 1 momenttia sovelletaan myös sellaisiin työttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa. Jos edunsaajalla ei ole ollut oikeutta työttömyyseläkkeeseen sen vuoksi, että hän ei ole täyttänyt valtion eläkelain 9 a §:n 1 momentin 1 kohdan mukaista edellytystä sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa, eläke myönnetään hakemuksesta tämän lain ja valtion elä-

kelain, sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa, mukaisesti hakemista seuraavan kuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan tämän lain voimaantulosta alkaen. Jos mainittu hakemus tehdään kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, työttömyyseläke myönnetään lain voimaantulosta alkaen.

Vuonna 1944 tai sitä ennen syntyneeseen edunsaajaan, jolla on tämän lain voimaan tullessa oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen tai jolle vuonna 1999 on maksettu työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä vähintään sadalta päivältä, sovelletaan kuitenkin edelleen valtion eläkelain 9 a §:n 2 momenttia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Sama koskee sellaista 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta annetun lain (455/1998) 1 §:ssä tarkoitettua edunsaajaa, joka on mainitussa laissa tarkoitettussa työ- tai virkasuhteessa tämän lain voimaan tullessa. Tätä momenttia sovellettaessa edunsaajalla katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös:

1) työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 2000;

2) aikana, jona edunsaajalla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain 16 §:n 4 momentissa tarkoitettua hyväksyttävän syyn perusteella; tai

3) aikana, jona edunsaajalla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan sen vuoksi, että hän on saanut työnantajalta työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitettua muuta taloudellista etuutta kuin irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta edellyttäen, että sanottua etuutta koskeva sopimus on tehty ennen 1 päivää elokuuta 1999; tai

4) aikana, jona edunsaajalla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan sen vuoksi, että hän on saanut työnantajalta työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitettua vuosiloma-ajan palkkaa tai lomakorvausta.

Sen estämättä, mitä 9 c §:n 1 momentissa säädetään yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikärajasta, vuonna 1943 tai sitä ennen syntynyt edunsaaja säilyttää oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään. Myös sellainen vuosina 1944—1946 syntynyt edunsaaja, jolla on ollut valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1989) voimaantulosäännöksessä tarkoi-

tettu oikeus eläkeiän valintaan viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1999 ennen 1 päivää heinäkuuta 1989 voimassa olleiden säännösten mukaan, mutta joka ei viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1999 joko eläkettä hakiessaan tai muutoin kirjallisesti ilmoittanut valtiokonttorille niin haluavansa, säilyttää oikeuden saada yksilöllistä varhaiseläkettä 58 vuotta täytettyään, mikäli hänen palvelussuhteensa jatkuu valtion eläkelain 1 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan saakka. Tämän lisäksi sellainen vuonna 1947 syntynyt edunsaaja, jolla on ollut vastaava oikeus eläkeiän

valintaan, mutta joka ei ollut tätä oikeuttaan käyttänyt viimeistään 30 päivään kesäkuuta 1999 mennessä, voi saada yksilöllistä varhaiseläkettä 59 vuotta täytettyään, mikäli hänen palvelussuhteensa jatkuu valtion eläkelain 1 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan saakka.

Tämän lain 10 b §:ää sovelletaan eläkkeeseen, joka alkaa tämän lain tullessa voimaan tai sen jälkeen.

Tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 1999

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Suvi-Anne Siimes*

N:o 1230

Laki

valtion perhe-eläkelain 5 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/1968) 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 103/1990 seuraavasti:

5 §

Perhe-eläkkeen suuruus määräytyy edunjättäjän valtion eläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota hän sai kuollessaan. Jos edunjättäjän saama eläke oli sellainen valtion eläkelaisissa tarkoitettu työttömyyseläke tai saman lain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläke, johon ei ollut lisätty valtion eläkelain 9 a §:n 2 momentissa tarkoitettua tulevan ajan eläkkeenosaa, tämä eläkkeenosaa lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen. Jollei edunjättäjä saanut mainittua eläkettä, edunjättäjän eläkkeen määrä lasketaan siten kuin se olisi laskettu, jos hän olisi kuolinpäivänään tullut täyteen

työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, jollei edunsaaja muuta selvitä. Perhe-eläkkeen määrää laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon edunjättäjän eläkkeen yhteensovituksesta johtuvaa vähennystä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2000.

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan.

Tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 1999

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Suvi-Anne Siimes*

HE 118/1999
StVM 24/1999
PeVL 10/1999
EV 127/1999